A jövő nemzedékek országgyűlési biztosának sajtóközleményei a beszámolóra vonatkozó időszakban

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa beiktatása és 2009. december 31-e között összesen 15 alkalommal adtunk ki a sajtó számára 1-1,5 oldalas rövid közleményt a fontosabb ügyeinkről, állásfoglalásainkról vagy az országgyűlési biztos irodájában történt fontosabb eseményekről.

- Sajtóközlemény a civil szervezetekkel tartott találkozóról, 2008. június 4.
- Sajtóközlemény a nemzeti vagyont képező mezőgazdasági génbankok állami finanszírozásának biztosításáról, 2008. december 4.
- Sajtóközlemény a fás szárú növények védelméről szóló jogszabály módosításával összefüggésben, 2009. január 8.
- Sajtóközlemény a fővárosi szmogriadó elrendeléséhez kapcsolódóan, 2009. január 13.
- Sajtóközlemény a szerencsi szalmaégető ügyében kiadott állásfoglalásról 2009. április 17.
- Sajtóközlemény XV. kerületi önkormányzat az M3-as autópálya bevezető szakasza mentén található MÁV-telep beépítését célzó rendeletjavaslata ügyében készült állásfoglalásról, 2009. április 28.
- Sajtóközlemény a civil szervezetek jogorvoslati jogának korlátozásáról, 2009. május 3.
- Sajtóközlemény arról, hogy a gépjárművek veszélyeztetik az egészséges környezethez való alapjogot, 2009. május 25.
- Sajtóközlemény a regionális víziközmű cégek átszervezéséről, 2009. május 29.
- Sajtóközlemény a Belső-Erzsébetváros településrendezése ügyében lefolytatott vizsgálat alapján kiadott állásfoglalásról, 2009. július 20.
- Sajtóközlemény a parlagfű elleni küzdelem kiemelt állami feladattá nyilvánításáról és kormánybiztos kinevezéséről, 2009. július 21.
- Sajtóközlemény a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatával kapcsolatban, 2009. október 22.
- Sajtóközlemény vasúti mellékvonalakon a személyszállítás nagy léptékű megszűntetése kapcsán, 2009. november 17.
- Sajtóközlemény a Zöld Beruházási Rendszer pályáztatásáról, 2009. november 24.
- Sajtóközlemény a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztéséről szóló törvény módosítását indítványozó törvényjavaslatról, 2009. december 13.

Sajtóközlemény a zöld civil szervezetekkel tartott találkozóról, 2008. június 4.

Huszonhat zöld szervezet képviselőjével, környezet védő civilekkel találkozott június 4-én Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az ombudsman hivatalában. Az országgyűlési biztos meghívását elfogadó szervezetek képviselői megismerkedtek az új ombudsman törvényi lehetőségeivel, a többi között azzal, milyen panasszal lehet a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához fordulni. A tanácskozás célja a bemutatkozáson kívül az volt, hogy a civilek tájékoztatása alapján minél több lehetséges témakört vegyen számba az ombudsman. Fülöp Sándor vázolta az elkövetkező hetekben felálló hivatalának felépítését, reményét fejezte ki, hogy hivatala munkájához a döntéshozók biztosítják a szükséges forrásokat.

Sajtóközlemény a nemzeti vagyont képező mezőgazdasági génbankok állami finanszírozásának biztosításáról, 2008. december 4.

Az ombudsman az állami támogatásnak legalább a tavalyi nominálértéken való fenntartását kéri a mezőgazdasági minisztertől és az országgyűléstől. Ehhez 500 millió forintra lenne szükség. Ha a génbankok finanszírozása ellehetetlenül, fennállhat a veszélye, hogy magánkézbe adják ezeket, így részben vagy egészben elveszhetnek a nemzet számára.
Az ombudsman azért lépett fel a génbankok érdekében, mert a költségvetési törvényjavaslat egyetlen forintot sem biztosítana az intézmények fenntartására 2009-ben, és a helyzetet orvosolni kívánó képviselői módosító indítványt sem fogadta el a parlament. Márpedig a génbankok fenntartása nemcsak hazai törvényekbe és nemzetközi szerződésekbe foglalt kötelezettség, hanem nemzetbiztonsági érdek, a mezőgazdaság megújuló- és alkalmazkodóképességének záloga.
Fülöp Sándor szerint a hazai haszonnövény és haszonállat génkészlet megőrzése nem csupán nemzetközi egyezményben vállalt kötelezettség, hanem hazánknak hosszú távú érdeke, ami a költségvetési források elégtelensége miatt veszélybe került.
Az országgyűlési biztos felhívta a figyelmet arra, hogy Magyarország 4,7 millió hektár szántóterülettel rendelkezik, amelyen nagyrészt szántóföldi és kertészeti növénykultúrák termesztése folyik. A legális köztermesztésben az agrobiodiverzitást 350 kultúrnövényfaj négyezer elismert és termesztett változata jelenti. Több mint százezer tájfajtánk és helyi változatunk azonban nem szerepel az engedélyezett és termesztésre ajánlott fajtajegyzékekben, így a jogi szabályozás egyoldalúsága miatt nem kerülhetnek kereskedelmi forgalomba, ami szintén eltűnésüket gyorsítja. Ezt hivatottak megakadályozni a génbankok, melyek a tájfajták felkutatásával, dokumentálásával és termesztéssel való megőrzésével foglalkoznak. Egyedül a tápiószelei génbankban 85 ezer magmintát

őriznek. Magyarország az Unió 3. legnagyobb mezőgazdasági génállományával rendelkezik, ami felmérhetetlen nemzeti kincs.
A génbankokban őrzött génváltozatok jelentős szerephez juthatnak, amikor új ökológiai és gazdasági kihívások jelentkeznek, például az elkerülhetetlen klímaváltozással. A génbankok értéke a világpiacon is rohamosan nő, hiszen a nemesítők csak az evolúció adta génekkel tudnak dolgozni, azokkal, amelyeket ma már csak a génbankok őriznek.
A FAO becslése szerint az elmúlt száz évben a mezőgazdaságban használt fajták sokféleségének 75 százalékát elvesztettük. A megmaradt 25 százalék jó része veszélyeztetett. Pedig az agrárrendszerekben a sokféleség megtartása, növelése létkérdés, hiszen az egyöntetűség növekedése, a fajtaszám csökkenés, és néhány fajta egyeduralkodóvá válása a világ élelmezését teszi sebezhetővé, a nemesítési alapanyagok eltűnése pedig a változó körülményekhez alkalmazkodó újabb fajták előállítását veszélyezteti – mutatott rá az érintetteknek írt levelében az ombudsman.
Fülöp Sándor szerint a kár, amelyet a finanszírozás akár átmeneti hiánya okoz, a későbbiekben már nem fordítható vissza semmiféle anyagi áldozattal.

Sajtóközlemény a fás szárú növények védelméről szóló jogszabály módosításával összefüggésben, 2009. január 8.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa több javaslattal élt a fás szárú növények védelméről szóló jogszabály módosításával összefüggésben. Az ombudsman a tervezett változtatásokról a közigazgatási egyeztetés során fejtette ki véleményét.
Elfogadta a jogalkotó az országgyűlési biztos észrevételei közül azt a javaslatot, amely szerint a jogszabálynak elő kell írnia, hogy a fa kivágási kérelmében az érintettnek közölnie kell a kivágás indokát és a pótlás konkrétumait.
Az ombudsman sajnálattal fogadta, hogy a környezetvédelmi tárca – noha fontosnak tartja – nem kezdeményezte a jelenlegi tervezettel egyidejűleg az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet (OTÉK) módosítását; noha az új kormányrendelet és az OTÉK összhangja megteremthette volna, hogy az építési tevékenység folytatásához kapcsolódó fakivágások során is érvényesüljenek a védelmi intézkedések.
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felhívta a figyelmet arra is, hogy a jogszabály a korábbi szabályozási elvvel azonos módon, csak a belterületi közterületen álló növények védelmét hivatott szolgálni; ám a magánterületen álló fák kivágása vagy csonkítása is járhat jelentős környezeti hatással, valamint tágabb körben a szomszédok érdekeinek sérelmével.
Fülöp Sándor szerint a pótlási kötelezettségnek elő kellene írnia, hogy az újonnan telepített fa az eredeti törzsátmérő másfélszeresét érje el.
A jogszabály módosítása azért vált szükségessé, mert az 1989. október 23-át megelőzően alkotott törvényerejű rendelet 2009. január 1-jétől hatályát veszti.

Az ombudsman szerint a jogalkotásért felelős Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium az új jogszabályi előírások előkészítése során nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a városokban és a településeken a lehető legnagyobb kiterjedésű, egészséges zöld környezet alakulhasson ki, illetve maradhasson fenn. Ennek gyakorlati megvalósulása érdekében egyebek között az új rendelkezésekkel szabályozza a növények telepítését, kezelését és fenntartását, kibővíti a rendelet tárgyi hatályát a fákon túl a cserjékre is.
Az új szabályok értelmében nem csupán a fás szárú növények felületének csonkítása, megsértése vagy részeinek károsítása tilos, hanem 2010-től a közművezetékek elhelyezése, illetve a síkosságmentesítés során csak olyan technológiát lehet alkalmazni, amely a növényekre nem jelent veszélyt és azokat nem károsítja.
Előrelépés az is, hogy a közterületi fák és cserjék kivágására – a korábbi bejelentés helyett – jegyzői engedély alapján kerülhet sor, és a kivágást kezdeményezőnek csatolnia kell a kérelemhez a pótlásra vonatkozó nyilatkozatot is.
Új elemként jelenik meg a rendeletben a helyi közösség érdekeinek a figyelemmel kísérése: jelentős számú (legalább tíz), továbbá szakmai, tudományos, település- és kultúrtörténeti szempontból kiemelt értéket képviselő növények kivágására irányuló kérelem esetén a jegyző kihirdetés útján tájékoztatja a helyi közösséget a kivágás kezdeményezéséről.
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa nagyra értékelte a tervezet pozitív törekvéseit, ugyanakkor fenntartja javaslatait, és reméli, hogy azok megjelennek a normaszövegben.

Sajtóközlemény **a fővárosi szmogriadó elrendeléséhez kapcsolódóan, 2009. január 13.**

Alkotmányos visszásságot okozott, hogy a szmogriadó elrendelését követően – a rendelkezésre álló jogszabályi lehetőségek és egyben kötelezettségek ellenére – a hatóságok nem léptek fel a szabálysértő gépjárművezetőkkel szemben. Így sérültek a jogállamisághoz, illetőleg az egészséges környezet védelméhez fűződő alkotmányos jogok – állapította meg állásfoglalásában Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa.
Az ombudsman hivatalból indított vizsgálatot azt követően, hogy Demszky Gábor, a fővárosi önkormányzat főpolgármestere a határértéket meghaladó légszennyezés miatt szmogriadót rendelt el, ám az intézkedések kikényszerítésének feltételeiről az illetékes hatóságok nem gondoskodtak, sőt a sajtóban olyan hírek jelentek meg, hogy azok nem is kikényszeríthetőek.
Az országgyűlési biztos megállapította, a Fővárosi Önkormányzat hivatalos honlapján hírt adott arról, hogy „a főpolgármester 2009. január 11-én, vasárnap, 11:00 órától elrendelte a szmogriadó riasztási fokozatát, amely visszavonásig érvényes”. Ennek értelmében korlátozni kellett a gépjárművek használatát Budapest egész területén úgy, hogy a naptár szerinti páratlan napokon csak a páratlan rendszámú, míg a páros

napokon csak a páros és a 0-ára végződő rendszámú járművek közlekedhetnek. Ennek betartását – a honlap szerint – a BRFK ellenőrizte. A sajtóban a fővárosi önkormányzat részéről olyan állásfoglalások jelentek meg, amelyek szerint a főpolgármester által elrendelt forgalomkorlátozás megszegése semmilyen szankcióval nem jár. Egyebek között ezt tartalmazta Demszky Gábor nyilatkozata az RTL Híradó 2009. január 12-i reggeli kiadásában és az Inforádióban.
Fülöp Sándor megállapította, a jelenleg hatályos jog több féle módon lehetővé teszi a szmogriadóban elrendelt forgalomkorlátozás megsértésének szankcionálását. Ezek egy részét a környezetvédelmi hatóság, más részét pedig a jegyző vagy a rendőrség alkalmazhatja. Amennyiben a helyzet még súlyosabbá válik, közegészségügyi hatóság intézkedésére is sor kerülhet.
A levegő védelmével kapcsolatos kormányrendelet kimondja, hogy levegővédelmi bírság megfizetésére köteles az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely a levegővédelmi követelményeket nem tartja be. Ennek alapján százezertől ötszázezer forintig bírságolhatók meg a szabálysértők.
Az ombudsman megállapította azt is, hogy a rendelkezéseket megsértőkkel szemben lehetőség lett volna az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) kormányrendeletből több tényállás alkalmazására. A jogszabály egyebek között kimondja: akár az önkormányzat ügyintézője, vagy közterület felügyelője akár a közlekedési rendőr észleli a szabálysértést, minden esetben kötelessége intézkedni.
Fülöp Sándor állásfoglalásában kifejtette azt is, hogy az állampolgári tudatosság, a levegőtisztaságért érzett aggodalom hajtóereje lehet a szmogriadóban elrendelt intézkedések betartásának. Ugyanakkor közmorált károsító hatású, ha az önkéntes jogkövetésre vállalkozó állampolgárok azt hallják a médiából, illetőleg hivatalos forrásokból, hogy a normaszegőknek semmilyen jogkövetkezménnyel sem kell szembenézniük.
Állásfoglalásában a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa azt javasolja az országos rendőrfőkapitánynak, adjon ki utasítást, illetőleg hozza meg a megfelelő szervezési, létszám átcsoportosítási intézkedéseket a szmogriadó rendelkezéseit megszegő gépjárművezetők szabálysértési szankcionálása érdekében.
Az ombudsman javasolja azt is, hogy a főpolgármester és az országos rendőrfőkapitány hangolják össze egymással, illetőleg a környezetvédelmi, közegészségügyi és közlekedési hatóságokkal a főváros levegőtisztaságával kapcsolatos intézkedési, illetőleg jogalkotás kezdeményezési terveiket.

Sajtóközlemény a szerencsi szalmaégető ügyében kiadott állásfoglalásról 2009. április 17.

Veszélyezteti a környezeti, a természeti és a világörökségi értékek fenntarthatóságát a szerencsi szalmaégető erőmű engedélyezett formában való megvalósítása. Az erőmű létesítésével kapcsolatos intézkedések az alkotmányos jogok sérelmét okozták – állapította meg

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa, aki kezdeményezi az illetékes főügyészségen, hogy az nyújtson be az egységes környezethasználati engedély ellen óvást, továbbá az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségen, hogy az felügyeleti jogkörben semmisítse meg az elsőfokú határozatot. Jelentésében az ombudsman rámutatott, a környezethasználati engedélyezési eljárásban nem vizsgálták, hogy az erőműnek a tokaji történelmi borvidék kultúrtájra, mint világörökségi helyszínre milyen hatása lesz. Ennek fő oka az, hogy a Magyar Állam elmulasztotta a Világörökségi Egyezményben vállalt nemzetközi jogi kötelezettsége és a belső jog összhangja megteremtését. A világörökségi területen működő önkormányzatok nem ültették át saját rendeleteikbe az UNESCO-hoz felterjesztett világörökségi terület kezelési tervének előírásait. Az engedélyezési eljárás idején hiányzott a világörökségi helyszínek – világörökségi kötelezettségekre kiterjedő – világos, közérthető jogi szabályozása. Így nem volt a közigazgatási eljárási törvényben előírt világörökség-védelmi hatáskörrel rendelkező hatósági szervezet sem. Más hatóságok eljárási szabályai sem tartalmaztak rendelkezéseket a világörökség-védelmi kérdések kezelésére. Ez alkotmányos visszásságot okozott.
Az ombudsman szerint a természet védelméről szóló törvénnyel való szoros analógia alapján megengedhető egy olyan jogértelmezés is, amely szerint a kulturális örökségvédelmi törvény ex lege (a törvény erejével) műemléki védelemben részesíti a tokaji kultúrtájat. Ezen értelmezés alapján már az egyébként szükséges részletes szabályozás előtt is el kellett volna és el kell járniuk a hatóságoknak az ilyen ügyekben, egyebek közt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnak szakhatóságként el kellett volna járnia az engedélyezési eljárásban.
Az országgyűlési biztos az engedélyezésben eljárási hibákra rámutatva megállapította, hogy az előzetes környezeti vizsgálat során Legyesbénye önkormányzata felvetette a világörökség-védelmi területen történő létesítés problémáját. Ennek ellenére az önkormányzat az egyeztető tárgyalásra meghívást sem kapott. Pedig ha a felügyelőség az észrevételt az előírásoknak megfelelően érdemben megvizsgálja, a világörökségi védelemmel kapcsolatos hatásköri kérdés is tisztázódhatott volna. Továbbá az egységes környezethasználati engedélyt kiadó hatóság az engedélyezési eljárásba bejelentkezett civil szervezet ügyfél alkotmányos jogorvoslati jogát is veszélyeztette azzal, hogy jogorvoslati jogáról tévesen tájékoztatta.
Fülöp Sándor szerint a beruházás munkahelyteremtő hatása korlátozott, az általa ígért környezeti hasznok pedig számos kedvezőtlen mellékhatással járnak. Nem vizsgálták az előkészítő tanulmányok, hogy a várható kedvezőtlen környezeti hatások, az image-romlás a tokaji világörökségi területen hány munkahelyet szüntetne meg például borászatban, vagy milyen ingatlanérték-csökkenés várható. A nagy távolságokból történő közúti szalmabála-szállítás a világörökségi területen zaj- és légszennyezést okoz, miközben egyik tanulmány sem számol vasúti szállítással, a szállítási útvonalak megváltoztatásával vagy a szállítási távolságok lerövidítésével. Az engedélyezéskor meg kellett volna vizsgálni az erőmű hatását az alapanyag-termesztésben és a szállításban érintett

Natura 2000 és egyéb védett területekre, a felügyelőség azonban csak a tervezett erőmű közvetlen környezetében vizsgálta az élővilágra gyakorolt hatásokat.
Az ombudsman a jelentésben kiemelte: ökológiai, energetikai szempontból értelmetlen, nem fenntartható egy óriási méretű szalmatüzelésű erőmű megépítése és működtetése. A szerves anyagok elszállítása, majd elégetése tápanyaghiányt okoz a termőhelyen, melyet műtrágyával kell pótolni. Rendkívül energiaigényes folyamat a műtrágya előállítása is, ráadásul felhasználása további környezetterhelést, szennyezést okoz.
Az erőművet várhatóan ellátó termőterületek között számos érzékeny természeti terület, kedvezőtlen adottságú terület, Natura 2000-res élőhely található. Ilyen területeken az intenzív szántóművelés fenntartására ösztönző fejlesztések ellentétesek a hazai és uniós agrárpolitika céljaival. Az intenzív szántóföldi művelés a biológiai diverzitás csökkenéséhez, a termőtalaj pusztulásához, a vizek elszennyezéséhez, élőhely-pusztuláshoz vezethet. A túlméretezett erőmű nem kívánt hatásai akadályozzák azoknak a programoknak a teljesülését, amelyeket az Országgyűlés éppen a fenntartható fejlődés érdekében határozott el.
Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban nem vizsgálták a tüzelőanyag-termeltetéssel kapcsolatos kérdéseket. A környezethasználati engedélyben az energiafű nem szerepel, noha az Energiahivatal kiserőművi létesítési engedélye feljogosítja a BHD Kft.-t „egyéb mezőgazdasági biomassza energiahordozó” felhasználásra, és a BHD Kft. már 2007-ben szerződést kötött gazdákkal Szarvasi-1 energiafű szállítására. Az energiafű termesztése számos ok miatt aggályos: kizsarolja a talajt, mélyre hatoló gyökérzete miatt igen nehéz utána másra hasznosítani a földet
Az erőműnek több diffúz légszennyező forrása lesz, ugyanakkor az engedély levegővédelmi előírásai csak a célállapotot rögzítik. Lényegesen kisebb kapacitású, már engedélyezett szalmatüzelésű erőművek hatásterületének paramétereivel való összevetés miatt vitatható a hatásterület számításának helyessége. Nem tartalmazza az egységes környezethasználati engedély az erőmű CO2-kibocsátását, nem vizsgálták egy esetleges üzemzavarnak vagy emberi mulasztásnak a városi szennyvíztisztítóra gyakorolt hatását. Nincs megnyugtató adat az erőműből a városi szennyvízcsatornába kerülő szennyvíz hőmérsékletéről. Ugyanakkor a legjobb elérhető technológiának (BAT) az felelne meg, ha a keletkező hőt hasznosítanák, erre azonban a környezetvédelmi hatóság nem kötelezte a beruházót.
A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa kezdeményezi a kormánynál, hogy gondoskodjon a világörökségre vonatkozó nemzetközi kötelezettségeinknek megfelelő hazai törvényi és rendeleti szabályozás megalkotásáról, majd ennek birtokában határozza meg a tokaji világörökség-védelmi terület kezelési tervét és hozzon létre olyan kezelő szervezetet, amely ezt a tervet meg tudja valósítani.
Ugyancsak kezdeményezi a megyei önkormányzatnál és az érintett települési önkormányzatoknál, hogy településrendezési terveiket hozzák összhangba a világörökség-védelmi követelményekkel, illetőleg működjenek együtt a világörökség védelmében és az ebből fakadó előnyök kiaknázásában.

Kezdeményezi továbbá az illetékes főügyészségen, hogy nyújtson be az egységes környezethasználati engedély ellen óvást, továbbá az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségen, hogy az elsőfokú határozatot felügyeleti jogkörben semmisítse meg.
Az ombudsman szerint mindezek alapján olyan helyzet jöhet létre, amelyben a megismételt környezetvédelmi engedélyezési eljárásban az érintett önkormányzatok és közösségek a környezetvédelmi és világörökség-védelmi szempontok mérlegelésével döntő módon befolyásolhatják, hogy a szerencsi szalmatüzelésű erőmű a beruházó által vállalt kedvezőbb feltételek mellett megépülhessen-e vagy sem.

Sajtóközlemény a XV. kerületi önkormányzat az M3-as autópálya bevezető szakasza mentén található MÁV-telep beépítését célzó rendeletjavaslata ügyében készült állásfoglalásról, 2009. április 28.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa nem tartja elfogadhatónak a XV. kerületi önkormányzatának azon rendelet-javaslatát, amely az M3 autópálya bevezető szakasza mentén található MÁV telep beépítésének megváltoztatását célozza. A tervezett szabályozás elfogadása sérti az egészséges környezethez fűződő alkotmányos jogot.
Az ombudsman kiemelte a környezeti szempontok megfelelő figyelembe vételének szükségességét a település arculatát meghatározó önkormányzati döntések meghozatala során. Álláspontja szerint a megvalósítani kívánt beépítések veszélyeztetik a védettség alatt álló értékeket. Különös jelentőséget tulajdonít annak, hogy a helyi lakosság véleményét ténylegesen figyelembe vegyék az őket érintő, életminőségüket alapvetően befolyásoló döntések meghozatala során. Hangsúlyozta a városi zöldfelületek hasznosságát, bírálta az intenzív, városképbe nem illeszkedő beépítéseket, felszólalt az ellen, hogy egy már egyébként is kedvezőtlen környezeti paraméterekkel rendelkező területen további környezetterhelést eredményező megoldást fogadjon el a képviselő-testület.
A telep a 20. század elején, MÁV-tisztviselők számára épült. A városrész a századfordulós munkáslakótelep-építészet jelentős emléke, épületegyüttesként védelem alatta áll, így az építészeti örökség része. A terület egy részét érintő befektetői szándék jelentkezését követően az önkormányzat a MÁV telep egészére megindította a beruházások lehetőségeit megteremtő eljárását. A tervezett beépítések helyszínei több, jelenleg beépítetlen, többnyire zöldfelületi terület, valamint egy – időközben lebontott és az M3 túloldalára költöztetett – óvoda. Napjainkban kedvezőtlen környezetminőségi értékek a jellemzők a MÁV telepre, elsősorban a közlekedési eredetű hatásoknak köszönhetően. Ezért az adott területen az egészséges környezethez való jog érvényesülése mindenképp megköveteli a zöldterületek fejlesztését, a biológiai aktivitásérték növelését, a további beépítések elkerülését.
Fülöp Sándor a tartalmi aggályokon túl eljárási jogi hiányosságokat is megállapított. Figyelmen kívül hagyták a lakosság elutasító véleményét, továbbá nem állt rendelkezésre megfelelő örökségvédelmi

hatástanulmány, és nem folytattak le stratégiai környezeti vizsgálatot. Az örökségvédelmi hatástanulmány készítésének célja épp a telep városépítészeti, és egyedi értékeinek bemutatása, megőrzésük feltételeinek vizsgálata. A stratégiai környezeti vizsgálat törvényben rögzített célja, hogy a lefolytatott környezeti értékelés eredményeit a szabályozási folyamat során érvényesítsék. Az eljárás során nem megfelelően alkalmazott intézmények tehát az egészséges környezethez való jog érvényesülésének fontos garanciális eszközeit jelentették volna. Az ombudsman kezdeményezi, hogy a szabályozási tervet a jelenlegi formában ne fogadja el a XV. kerületi önkormányzat képviselő-testülete. Kezdeményezi azt is, hogy az esetleges új terv előkészítése során legyenek figyelemmel a terület védettségére, a tervezhető beépítés paramétereinek városképbe illeszthetőségére, a zöldfelületek megőrzésére, a kedvezőtlen környezetminőségi jellemzők javításának lehetőségeire. Fülöp Sándor a konkrét esettel kapcsolatban és általánosságban is kezdeményezi a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségeknél, hogy a jövőben körültekintően mérlegeljék a stratégiai hatásvizsgálat lefolytatásának indokoltságát.

Sajtóközlemény a civil szervezetek jogorvoslati jogának korlátozásáról, 2009. május 3.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa elfogadhatatlannak tartja a civil szervezetek jogorvoslati jogának korlátozását. Az ombudsman a közigazgatási hatósági eljárásokat érintő törvény tervezett módosítása kapcsán fordult az Országgyűlés két bizottságához és a házelnökhöz.
Mint ismeretes, a parlament tavaly év végén fogadta el azt törvényt, amelynek célja a hatósági eljárások egyszerűbbé, gyorsabbá és hatékonyabbá tétele volt. Ehhez kapcsolódó törvénytervezetet tárgyal ezekben a hetekben az Országgyűlés. Az ombudsman szerint ez a tervezet több ponton és több szempontból is aggályos szabályozást tartalmaz a jogorvoslatnak – mint alkotmányos alapjognak – érvényesülésével kapcsolatban. Így például a jogorvoslat során csak akkor léphet fel ügyfélként civil szervezet a másodfokon, ha az elsőfokú eljárásban is részt vett.
Az ombudsman felhívta a figyelmet, hogy – a jogalkalmazó, valamint a civil szervezetek gyakorlatát figyelembe véve – nem reális annak elvárása, hogy társadalmi szervezetek akár évente több száz ügyben, költségeket is vállalva minden egyes elsőfokú eljárásban részt vegyenek, csak azért, hogy majd a néhány vitás vagy sérelmezett esetben a másodfokú eljárásban ügyfélként léphessenek fel. Erre a civil szervezeteknek nincsenek meg az erőforrásai, a módosítás gyakorlatilag kizárná a civil szervezetek részvételét egy sor fontos ügyből.
Fülöp Sándor fontosnak tartja a a jogszabálytervezet – egyébként kötelező! - hatásvizsgálatát olyan esetekben, amikor olyan törvény készül amely jelentős számú, eltérő tartalmú jogszabályt módosít majd.. Ha

ilyenkor a hatásvizsgálat elmarad, a törvényhozó nem tud olyan megalapozott döntést hozni, amely a jogorvoslati jog korlátozásával kapcsolatban minden kérdést körültekintően figyelembe vesz.
Az országgyűlési biztos megállapította, a jogalkotónak bizonyos esetekben valóban van szabadsága a tekintetben, hogy az aktuális kormányzati célok érvényesítése érdekében az ügyféli jogokat, ezáltal közvetlenül a jogorvoslathoz való jogosultságot korlátozza. E szabadság feltétele azonban, hogy azok az aktuális kormányzati célok, amelyek szolgálatában e korlátozás születik, szigorúan az alkotmányos államcélokkal essenek egybe. Az alkotmányban előírt kötelezően és elsősorban megvalósítandó célokon, illetve védendő és biztosítandó értékeken túl is felvállalhat a kormány a köz érdekében feladatokat, de ezeknek az önként vállalt feladatoknak érdekében nem lehet alkotmányos jogokat csorbítani vagy korlátozni.
Az alkotmány szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az alkotmány szövegéből egyértelműen kiolvasható a kötelezettség, miszerint ezen alapjog korlátozása csak a jogviták ésszerű időn belüli elbírálása érdekében, az arányosság követelményének megfelelően, a jelenlévő képviselők kétharmadának, azaz minősített többségének támogatásával fogadható el. Csakhogy a tervezett jogszabályt most egyszerű többséggel kívánják megalkotni! Ez a körülmény is alkotmányellenes helyzetet teremt. A jogorvoslati jogot csak a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja – hívja fel a figyelmet az ombudsman.

Sajtóközlemény arról, hogy a gépjárművek veszélyeztetik az egészséges környezethez való alapjogot, 2009. május 25.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szerint Budapesten nincs lehetőség arra, hogy mindenki gépkocsival oldja meg közlekedési igényeit. Az elviselhetetlen mértékű gépjárműforgalom már most is veszélyezteti az egészséges környezethez való alapjogot – véli az ombudsman.
Mint ismeretes, az elmúlt héten a Fővárosi Önkormányzat és a Levegő Munkacsoport közös sajtótájékoztatóján hangzott el, hogy várhatóan július 4. és augusztus 2. között Budapest több nagy forgalmú útszakaszának néhány sávját kísérleti célból lezárják, a lezárt sávokon kerékpársávot, buszsávot vagy parkolót alakítanának ki.
Az országgyűlési biztos május 25-én kiadott sajtóközleményében emlékeztetett arra, hogy télen már szmogriadót kellett elrendelni. Tömegesen okozhat allergiás, asztmás megbetegedést nyáron a gépkocsik károsanyag- kibocsátása és az ultraibolya sugárzás által létrehozott ózontartalmú fotokémiai szmog. A fővárosiak várható élettartamát három évvel rövidítik meg a közlekedési eredetű szennyezések.
Az ombudsman szerint figyelemre méltó, bár nem elégséges kezdeményezés a Fővárosi Önkormányzat által a nyári hónapokra tervezett forgalomcsillapító kísérlet. Fülöp Sándor úgy véli: a kezdeményezés csak akkor válhatna a jövőben a budapestiek hasznára,

ha a Főváros vezetése azzal egyidejűleg határozott és átfogó lépéseket tenne a gyalogos- és kerékpárosbarát közlekedésért.
Fülöp Sándor reméli, hogy a kezdeményezést továbbfejlesztik és a fővárosiak életminőségének javítása és élettartamának hosszabbítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat a gépkocsiforgalom korlátozására átfogó intézkedéseket tesz.. Az egy hónapos forgalomkorlátozás nem lenne képes tartósan átrendezni a fővárosiak és az agglomerációban élők közlekedési szokásait, de az ügy ráirányította a figyelmet Budapest két évtizede megoldatlan közlekedési helyzetére.
Az ombudsman megállapította, hogy a rendszerváltás óta reálértéken számítva óriási csökkenés következett be a BKV működésének finanszírozásában. A járműállomány elöregedett, színvonala nem kielégítő, rendszeresek a meghibásodások, évről évre járatritkítási tervek kerülnek elő. A Budapesti Közlekedési Szövetség tarifaközösségének kialakítása ólomléptekkel halad. Hiányzik az egységes és vonzó P+R rendszer.
A közösségi közlekedés előtérbe helyezése a fenntartható városi közlekedés érdekében Budapesten is elkerülhetetlen. A kivont forrásokat előre meghatározott ütemben vissza kell juttatni a közösségi közlekedésnek. Nem lehet többé szó járatritkításról és a jegyárakat is versenyképessé kell tenni az autózók számára. Az egyéni közlekedés árát – például London vagy Stockholm példájára behajtási díjjal is – meg kell fizettetni, s az így képződő forrásokból megteremteni a színvonalas közösségi, kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeit.
A forgalomcsillapítási kísérlet kockázatait nem lehet figyelmen kívül hagyni. Amennyiben a felkínált közlekedési alternatívák nem kellőképpen vonzóak, az utastájékoztatás, a forgalomirányítás alacsony színvonalú, akkor az egy hónapos kísérlet ellenérzéseket is kiválthat, ami a hosszabb távú terveket akadályozhatja. A forgalmi változások hatásait kellő alapossággal kell rögzíteni és feldolgozni, hogy a tervezésnek kiindulópontot nyújthassanak.

Sajtóközlemény a regionális víziközmű cégek átszervezéséről, 2009. május 29.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV) Zrt. 2009. április 3-án, közleményben jelentette be, hogy az öt hazai regionális víziközművet május 31-i határidővel, vagyonkezelési szempontból három központúvá teszi. Az összevonás célja – a közlemény szerint – elsősorban a vízi közművek működésének hatékonyabbá tétele, piaci értékének és versenypozíciójának javítása.
Az ombudsman számos panaszt és bejelentést kapott az üggyel összefüggésben. A többi között panasz érkezett a Duna Menti Regionális Vízmű feldarabolásával, az egységes vízbázis külön cégekhez csatolásával kapcsolatban is. A panaszok egy része szóvá teszi, hogy az átszervezés eredményeként a vízközművek hosszabb távon kikerülhetnek a közösségi tulajdonból. (Ismeretes, hogy a közelmúltban a vagyontörvény a regionális víziközműveket kivette az állami törzsvagyon köréből és forgalomképessé tette azokat.)

Az országgyűlési biztos a panaszokat egyesítette azzal a vizsgálattal, amelyet – a hazai ivóvízkészletek és vízbázisok stratégiai jelentőségére tekintettel – már korábban megindított a víziközművek működéséről.
Az ombudsman vizsgálatának elsődleges célja annak kiderítése, hogy az MNV Zrt. által áprilisban bejelentett átalakulási tervek hogyan befolyásolnák a jelen és jövő nemzedékek egészséges ivóvízzel történő ellátásának hosszú távú biztonságát, valamint a környezet- és természetvédelem államilag biztosított színvonalát.
Fülöp Sándor átfogó vizsgálata során az összes érintettet meghallgatja, beleértve a vagyonkezelésbe adásról döntést hozó Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-t, az érintett regionális vízművek vezetőit, az önkormányzatok képviselőit, az illetékes minisztériumot, a hatóságokat, a szakmai szervezeteket, és az ügyre vonatkozó összes dokumentumot áttanulmányozza.
Mivel az MNV Zrt.-től kapott tájékoztatás szerint nincsen olyan kényszerítő körülmény, amely az átszervezést sürgőssé tenné, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felszólítja a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanácsot, hogy az ombudsmani vizsgálat befejezéséig függessze fel a regionális víziközmű cégek átszervezését.

Sajtóközlemény a Belső-Erzsébetváros településrendezése ügyében lefolytatott vizsgálat alapján kiadott állásfoglalásról, 2009. július 20.

A Belső-Erzsébetváros településrendezésekor a VII. kerületi önkormányzatnak figyelembe kell vennie az állam nemzetközi kötelezettségvállalásait, ezért nem kaphat szabad kezet a területet érintő változások elfogadása és a hatósági eljárások során – állapította meg állásfoglalásában Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa.
Az ombudsman a köznyelvben zsidónegyedként számon tartott terület, a Budapest Belső-Erzsébetváros örökségvédelmével kapcsolatos helyi rendelkezéseket vizsgálta.
Az ombudsman szerint az egészséges környezethez való alkotmányos alapjoggal összefüggésben visszásságot okoz, hogy a VII. kerületi önkormányzat olyan településrendezési rendelet elfogadására vállalkozott, amelynek rendelkezései nem biztosítják a műemléki jelentőségű terület és a világörökségi védőzóna védelmét, mert a megőrzésnél és fenntartásnál enyhébb szabályokat tartalmaz.
Az országgyűlési biztos az Óvás! Egyesület beadványa nyomán, hivatalból indított vizsgálatot. A vizsgálat tárgya annak megállapítása volt, hogy a Belső-Erzsébetváros területére vonatkozó településrendezés során a helyi önkormányzat eleget tett-e kötelezettségeinek, illetve, hogy a hatályos jogi szabályozási környezet elegendő garanciát nyújt-e a világörökségi területek fenntartható használatához.
Az ombudsman megállapította, hogy a Világörökség Bizottság Budapest Duna-parti látképét és a budai várnegyedet 1987-ben vette fel a listára, majd 2002-ben ezt a világörökségi helyszínt az Andrássy úttal és történelmi környezetével bővítette ki. A Magyar Állam felterjesztésére a világörökségi helyszín védőzónája a VI. és VII. kerületen keresztül húzódik,

amelyben a régi zsidónegyed is található.
Az UNESCO világörökségi védelemre vonatkozó általános irányelvei szerint nemzeti és helyi szinten biztosítani kell az adott kulturális örökség fennmaradását és védelmét a fejlesztésekkel és változásokkal szemben. Rendeletével a kulturális miniszter egységes műemléki védelem alá helyezte Budapest világörökségi helyszíneit és a védőzónákat is, köztük egységes egészként az Andrássy utat és történelmi környezetét is.
Noha az önkormányzat készített olyan rendelet tervezetet, amely figyelembe vette a világörökség-védelmi szabályokat, ám az elfogadott jogszabályból a megszorító intézkedések kimaradtak. Az önkormányzat azért hagyta ki a megszorító intézkedéseket, mert nem akart versenyhátrányba kerülni a többi kerülettel szemben a befektetések terén.
Az ombudsman szerint az értékvédelem a közérdekre tekintettel abszolút kötelezettsége az önkormányzatnak, amely nem tehető függővé egy, a jövőben bizonytalanul megvalósuló feltételtől, tudniillik a többi budapesti kerületre is érvényes új, értékvédelem-orientált szabályozás kidolgozásától. Ez ellentmond az örökségvédelem általános elvárásainak.
Az ombudsman a településrendezési eljárás megismétlésére szólította fel a kerületi önkormányzatot, valamint arra, hogy a szükséges mértékű változtatási tilalom elrendelésével gondoskodjék a műemléki jelentőségű terület integritásának megőrzéséről mindaddig, amíg az épített környezet védelméről szóló törvény szerinti eljárás megismétlésével új építési szabályzat és szabályozási terv elfogadására sor nem kerül. Továbbá felhívta az önkormányzat figyelmét arra, hogy a településrendezési eszköz megalkotásának folyamatában az örökségvédelmi hatástanulmány hiányzó munkarészeit pótolni kell, és a környezeti vizsgálat szükségessége érdekében meg kell keresnie az illetékes szerveket, valamint a szabályozási tervet el kell küldeni a területi tervtanácsnak.
A biztos azzal a javaslattal fordult a VII. kerület Erzsébetváros jegyzőjéhez, hogy gondoskodjon a Belső-Erzsébetváros világörökségi területen az UNESCO Világörökségi Bizottsága által tett ajánlások végrehajtásáról, különös tekintettel a már kiadott bontási és építési engedélyek felülvizsgálatára és – amennyiben Magyarországra irányadó nemzetközi világörökség-védelmi szabályok és a hazai kulturális örökségvédelmi jogszabályok végrehajtásához szükséges – a lejárt engedélyek visszavonására.
A biztos azzal a javaslattal fordult a Fővárosi Közgyűléshez, hogy gondoskodjon a világörökségi helyszínek és azok védőzónájára vonatkozó egyértelmű szabályok megalkotásáról.
A biztos kezdeményezte, hogy a kormány a világörökségi védelemre vonatkozó önálló törvényt vagy a kulturális örökség védelméről szóló törvény ilyen tartalmú módosítását lehetőség szerint legkésőbb a 2009. évi őszi ülésszakon terjessze az Országgyűlés elé. E kezdeményezés megegyezik azzal a javaslattal, amit a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa a szerencsi szalmatüzelésű erőművel kapcsolatban már megfogalmazott.

Sajtóközlemény a parlagfű elleni küzdelem kiemelt állami feladattá nyilvánításáról és kormánybiztos kinevezéséről, 2009. július 21.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felhívja a kormányt, hogy kezdeményezze a parlagfű elleni küzdelem kiemelt állami feladattá nyilvánítását és kormánybiztos kinevezését.
Az ombudsman szerint e területen önálló, világos feladatkörrel és erős, hatósági jogkörökkel felruházott szakmai testületre van szükség. A testület kiemelt feladatává kell tenni intézkedési javaslatok kidolgozását.
Az ombudsmani vizsgálat előzménye, hogy a Parlagfűmentes Magyarországért Egyesület felkérte a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát, vizsgálja meg a parlagfű elleni küzdelemről szóló országgyűlési határozat teljesülését, szólítsa fel az Országgyűlést az eddigi eredmények és kudarcok áttekintésére, és kérje fel új határozat megalkotására.
Fülöp Sándor állásfoglalásában emlékeztet rá: az Alkotmánybíróság szerint az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje. Egyetért a korábban már vizsgálatot folytató általános ombudsmannal abban, hogy a parlagfű – mint a legveszélyesebb pollenallergia-okozó növény – folyamatos terjedése a környezet állapotának romlását jelenti.
Az allergiás betegek számának igen gyors ütemű növekedésével az egészséges környezethez való alapvető jog sérülhet, ezért szükséges a parlagfű visszaszorítása. A parlagfű-allergia mára népbetegséggé vált, az ország lakosai negyedének okoz vissza-visszatérő problémát.
Az ombudsman tájékoztatást kért az egészségügyi minisztertől, aki válaszában közölte: mivel a parlagfű húsz százaléka származik belterületről, nyolcvan százaléka külterületről, a legelső feladat a tarlók parlagfű-mentesítésének megoldása. Az adatok szerint a városokban magasabb az allergiás betegségben szenvedők aránya, mint falun.
Az érintett civil szervezetek szerint a szerteágazó, nem egységes szabályozás miatt az érintett hatóságok nem működnek együtt. Ezen segíthetne a kormány által létrehozott tárcaközi bizottság, 2006-ban azonban egy parlamenti rendelkezés hatályon kívül helyezte az azt életre hívó országgyűlési határozatot. A bizottság elnöke lemondott tisztségéről, s azóta sincs új elnök.
Fülöp Sándor megállapította: a parlagfű okozta kár évente több tízmilliárd forintra tehető. A gyomosodás miatt 32 milliárd forint veszteséget okoz a kieső termésmennyiség, 40 milliárd forintnyi kárt okoznak a táppénzkiadások, az egészségügyi ellátás és a gyógyszerek költségei. A kormány mindezzel szemben egymilliárdot sem szán a védekezésre, ráadásul ez az összeg az utóbbi években még csökkent is. Az egymilliárd forintot el nem érő forrás elenyésző mértékű a több tíz milliárdos egészségügyi költséggel, gazdasági és társadalmi kárral szemben.
Az ombudsman álláspontja szerint a parlagfű elleni küzdelem nem tekinthető pusztán növényvédelmi kérdésnek, hanem egyben környezetvédelmi, környezeti és humán egészségügyi feladatként is kell kezelni. Gyökeres változásra, átfogó (ökológiai) stratégia kialakítására van szükség, amely a károk mérséklése, felszámolása mellett a megelőzést

helyezi előtérbe. A folyamatos előrehaladás az eddigi gondolkodásmód, megközelítés és gyakorlat megváltoztatását, stratégiai gondolkodásmód elsajátítását; mérhető környezetvédelmi célok kitűzését kívánja meg. Fülöp Sándor azt javasolja, hogy a parlagfű elleni küzdelemről készüljön önálló, egységes, átfogó törvény.

Sajtóközlemény a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatával kapcsolatban, 2009. október 22.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa állásfoglalásban hívta fel az Országgyűlés figyelmét a 2010. évi költségvetési törvényjavaslat visszásságaira. Az ombudsman szerint sem a jövő évi költségvetés tervezete, sem a környezeti szempontból károsnak minősülő tevékenységek szabályozása nem támogatja a jövő nemzedékek pozitív életlehetőségeit garantáló gazdasági modell megteremtését. Fülöp Sándor szerint a pénzügyi szabályozó rendszer környezetvédelemi célú átalakításának elmulasztása Magyarországot hátrányos helyzetbe hozza.
Az ombudsman állásfoglalásának előzménye, hogy 2009. június 10-én levélben fordult Bajnai Gordon miniszterelnökhöz annak érdekében, hogy a költségvetés tervezése során a kormány ne csak a költségvetési egyensúly, hanem a környezeti fenntarthatóság szempontjait is vegye figyelembe. Négy hónappal ezelőtt a biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a válságból a kiutat a gazdaság, szűkebb körben pedig az állami költségvetés környezetvédelmi szempontú átrendezése jelenti. Továbbá a biztos felkérte a miniszterelnököt, hogy a kormány – a jövő nemzedékek iránti felelősségtől vezérelve – a költségvetési tervezés során ne csak a költségvetési egyensúly, hanem a környezeti fenntarthatóság szempontjait is vegye hangsúlyosan figyelembe.
Felhívta a figyelmet arra is, hogy a jólét és a biztonság közép és hosszabb távon csak úgy biztosítható, ha az állami intézkedések egyszerre három párhuzamosan fellépő, egymást erősítő válságot képesek kezelni: a rövid távú pénzügyi, a középtávú energia-, és a közép és hosszú távú éghajlati és erőforrásválságot.
Felkérte a miniszterelnököt, hogy a kormány a költségvetési tervezés kezdetén kötelezze el magát a zöld államháztartási reform fokozatos megvalósítása mellett, mert ez nemcsak a gazdasági döntéshozók, hanem az egész társadalom számára fontos, jelzésértékű kezdeményezés lenne.
Az ombudsman felvetéseire a miniszterelnöktől nem érkezett válasz.
A kormány által ténylegesen benyújtott költségvetést megvizsgálva a biztos megállapította, hogy a 2010. évi költségvetés tervezése során a kormány figyelmen kívül hagyta a biztos fenntarthatóság érdekében tett javaslatai nagy részét, sőt sok esetben rontott az eddigi helyzeten.
Példákat sorolva az ombudsman egyebek között kifogásolta a környezetterhelést sújtó elvonások változatlanul alacsony szintjét, a közösségi közlekedés forrásmegvonását, a génbankok anyagi helyzetének ellehetetlenítését, a környezetvédelmi és természetvédelmi igazgatás forráshiányát, az agrár- és vidékpolitikai célú források csökkenését, az energetikai támogatási rendszer anomáliáit, illetve a CO2-kvóta eladásokból származó pénz felhasználása körüli visszásságokat.

Fülöp Sándor szerint a 2010. év állami költségvetés tervezetében – amelyről napokon belül dönt a parlament – többségben vannak azok az elemek, amelyek a környezeti, gazdasági és szociális fenntarthatóság ellen hatnak.

Sajtóközlemény vasúti mellékvonalakon a személyszállítás nagy léptékű megszűntetése kapcsán, 2009. november 17.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szerint s vasúti mellékvonalakon a személyszállítás nagy léptékű megszűntetése ellentétes a Magyar Köztársaság általános környezetvédelmi, közlekedéspolitikai és területfejlesztési politikájával.
Az ombudsman hivatalból vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy a 2009/2010. évi vasúti menetrend előkészítése és elfogadása (ezen belül különösen egyes vasúti mellékvonalakon a személyszállítási szolgáltatás megszűntetése) milyen mértékben érinti az egészséges környezethez való jogot. Így különösen, a biztos megvizsgálta, hogy a folyamat, a tervezett és az elfogadott döntés összhangban van-e a Magyar Köztársaság környezet-, közlekedés- és területfejlesztési céljaival, továbbá hogy az megfelelt-e a kapcsolódó általános környezetvédelmi jogszabályi kötelezettségeknek, így különösen a várható hatások előzetes felmérésére, figyelembevételre és a társadalmi részvételre vonatkozó előírásoknak.
Az országgyűlési biztos szerint a vasúti mellékvonalak megszűntetése miatt várhatóan jelentősen nőni fog a közúti közlekedésből származó környezeti terhelés: levegő- és zaj szennyezés, nehézfémek ülepedése). A közlekedési miniszter döntését sem környezeti, sem gazdaságossági szempontból nem támasztotta alá, nem történt meg továbbá a döntések széles társadalmi részvételen nyugvó megalapozása. Jogszabálysértő, hogy a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium nem készítette el a környezetvédelmi törvényben előírt vizsgálati elemzést (amely a várható konkrét környezeti hatások feltárását célozza), illetve nem konzultált az Országos Környezetvédelmi Tanáccsal – állapította meg Fülöp Sándor
Az ombudsman kiindulópontja az volt, hogy a vasúti menetrend megállapítása nemcsak közlekedési, még kevésbé pusztán közlekedés-finanszírozási kérdés, hanem nagy hatású környezetvédelmi és területfejlesztési döntés. Ezt a hatályos magyar közlekedési stratégia (Egységes közlekedésfejlesztési stratégia) is elismeri, hangsúlyozván, hogy a vasúti hálózatokkal kapcsolatos döntéseket nem irányíthatják kizárólag rövid távú költségvetési megfontolások. Hasonlóan a vasúti közlekedés fejlesztését támogatja a 2003-2008. között hatályos II., illetve az elfogadás előtt álló III. Nemzeti környezetvédelmi program is.
Ennek tükrében az ombudsman felszólította a minisztert, hogy a közszolgáltatási szerződések megkötése előtt haladéktalanul végezze el a szükséges környezeti vizsgálatokat, illetve annak társadalmi véleményeztetését, így különösen folytassa le az Országos Környezetvédelmi Tanáccsal a szükséges konzultációt. A vizsgálati

elemzéssel kapcsolatos jogszabályi háttér további egyértelműsítése érdekében felhívta a kormányt, hogy tegyen javaslatot a közlekedésről, a területfejlesztésről, illetve a környezetvédelemről szóló jogszabályok közti összhang megteremtésére.

Sajtóközlemény a Zöld Beruházási Rendszer pályáztatásáról, 2009. november 24.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa frissen lezárult vizsgálatában megállapította, hogy mivel késve indult el a Zöld Beruházási Rendszer pályáztatása, akár 110 milliárd forint értékű bevétel kiesés is történhetett a kvótaeladások terén.
A vizsgálat előzménye, hogy 2009. március 27-i dátummal az Energia Klub környezetvédelmi szervezet beadvánnyal fordult a jövő nemzedékek országgyűlési biztosához. A panaszos a többi között kérte, hogy az ombudsman vizsgálja ki a Zöld Beruházási Rendszer (ZBR) felállításának helyzetét és hívja fel a kormányt a kibocsátási egységekből származó bevételek jogszabályokkal összhangban való elköltésére.
Mint ismeretes, a kiotói kvóta az éghajlatváltozás elkerülése érdekében született, és azt határozza meg, hogy az országok mennyi üvegházhatású gázt bocsáthatnak ki. Ha egy ország kevesebbet bocsát ki, mint az a kvótában szerepel, eladhatja a kibocsátás jogát. A bevételt a jogszabályok és a kvótaértékesítési szerződés szerint kell elkölteni. Előírás, hogy a bevételből csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére lehet pénzt fordítani. A ZBR arra hivatott, hogy a kvótaeladásokból származó bevétel elköltését szabályozza és meghatározza, mire lehet fordítani a pénzt.
Az ombudsman vizsgálatában megállapította, hogy noha a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) már tavaly fel akarta használni az értékesítésből származó bevételt a kvótaeladási szerződésnek megfelelően, ezt a Pénzügyminisztérium nem tette lehetővé. A 2008. év folyamán befolyt kvóta-bevételek felhasználására csak 2009 után kerülhet sor, mivel arra a Pénzügyminisztérium kötelezte a KvVM-et. A maradványtartással a pénzügyminiszter a költségvetés egyensúlyát kívánta javítani, pedig a bevételek célnak megfelelő felhasználása jelentős állami bevételeket is hozott volna adók és járulékok formájában.
Fülöp Sándor szerint visszás, hogy a 2008. évi kvótabevételekből 14,5 milliárd forintot a kormány a 2008. évi Panel Program pályázatainak támogatására úgy kíván fordítani, hogy azzal már egyébként is biztosított állami forrásokat vált ki, nem pedig új környezetvédelmi célok megvalósulását segíti elő. Vagyis nincs összhangban a jogszabályokkal a 2008. évi Panel Programnak a ZBR keretein belüli támogatása, sem pedig a KvVM által 2009. augusztusában kezdeményezett ZBR Panel Alprogram. Ezek ugyanis nem törekednek a már elindított programokhoz képest többleteredmény elérésére az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentése terén.
Az ombudsman kezdeményezte a jogszabályi rendszer problematikus elemeinek módosítását. Kezdeményezte a többi között, hogy a kormány

pótolja a ZBR-nek azt a 14,5 millárd forintot, amit jogszabálysértő módon a 2008. évi Panel Program pénzügyi eszközeinek felszabadítására fordított. Javasolta, hogy a KvVM vonja vissza a ZBR Panel Alprogram pályázatát és a jogszabályoknak mindenben megfelelő pályázatot írjon ki.
Fülöp Sándor indokoltnak tartja elkülönített állami alap létrehozását a kvótabevételek és más, éghajlatváltozással kapcsolatos állami források elkülönített és átlátható kezelésére, mert a kormány eddigi gyakorlata és a költségvetés kezelésének módja nem garantálja a kvótabevételek átlátható és hatékony felhasználását. Kezdeményezte a kormánynál egy elkülönített állami klímavédelmi alapra vonatkozó törvény kidolgozását és az Országgyűlés elé terjesztését.

Sajtóközlemény a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztéséről szóló törvény módosítását indítványozó törvényjavaslatról, 2009. december 13.

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szerint a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztéséről szóló törvény módosításának zárószavazás előtt álló tervezete továbbra is időzített bombaként ketyegő környezeti kockázatokat vet fel.
Az ombudsman 2009. november 2-i állásfoglalásában felhívta a figyelmet arra, hogy a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztéséről (VTT) szóló törvény módosításának tervezete környezetvédelmi szempontból komolyan aggályos. Az indítvány ugyanis feloldaná a tározóterületeken a gazdálkodással kapcsolatos korlátozásokat. Lehetségessé válna többek között műtrágya használatával művelt földek után, meliorációs beruházásokra vagy ültetvények telepítésére állami támogatást igénybe venni. Ha a tározóba vizet eresztenének, a gazdálkodó kártalanításra lenne jogosult.
A tározóterületeket első sorban a Tiszán levonuló árvizek szintjének csökkentésére használnák. Ha a gazdálkodáshoz használt műtrágyát, vegyszereket a tározóba engedett víz kimossa és szétteríti a területen, az beláthatatlan károkat okozhat a gazdálkodóknak, de a védett területeken is. Ezt éppen elkerülni kellene, nem pedig állami támogatással ösztönözni.
Fülöp Sándor üdvözölte, hogy az Országgyűlés december 7-edikei szavazásán elfogadta Nagy Andor országgyűlési képviselő kapcsolódó módosító indítványát, mely az ombudsman által aggályosnak tartott rendelkezést törölte.
A biztos ugyanakkor figyelmeztetett arra, hogy e döntést követően a zárószavazás előtt álló törvényjavaslathoz olyan kapcsolódó módosító indítványt terjesztettek be, mely a korábban kifogásolt és december 7-én elhárított környezeti kockázatokat visszahelyezné a javaslatba. A T 11028/11 kapcsolódó módosító indítvány szerint a kormány felhatalmazást kapna az ártéri gazdálkodás szakmai elveinek megállapítására. A kormányrendelet hatályba lépéséig azonban a gazdálkodásra vonatkozó korlátozásokat feloldanák. Azaz a környezeti kockázattal járó művelési formák mégiscsak részesülhetnének állami támogatásban és elárasztás esetén kártalanításban is.

Az ártéri gazdálkodás szakmai elveinek kormányrendeleti szintű kihirdetése és az ehhez igazodó támogatási és kártalanítási rendszer kialakítása sürgető. Ezzel lehetne ösztönözni, hogy a már megépült és az előkészületben lévő tározók területén meginduljon a tájhasználatváltás, ami környezeti szempontból és a gazdálkodók megélhetése szempontjából is kedvezőbb helyzetet hozhatna.
A zárószavazás előtti kapcsolódó módosító indítvány viszont nem tartalmaz a kormány számára kötelező határidőt a rendelet megalkotására. Mivel bármilyen (hivatali, szakmai) okból előállhat az a helyzet, hogy meghatározatlan ideig elmaradhat e szabályok kihirdetése, fennmaradhat az államilag támogatott, magas vegyszerhasználattal járó művelési formák környezeti kockázata a tározókban.
Fülöp Sándorszerint a zárószavazás előtti kapcsolódó módosító indítvány nem csak a környezetvédelmi megfontolásokkal ellenkezik, hanem az Országgyűlés hétfőn meghozott döntésének elvi alapjával is.